

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de **Catalunya**

EQUITAT EN L'ACCÉS I EN LA INSERCIÓ PROFESSIONAL DELS GRADUATS UNIVERSITARIS

**Capítol 2: L'efecte de la compaginació
d'estudis i feina en els resultats acadèmics i
en la inserció laboral**

Albert Sánchez-Gelabert, Mijail Figueroa i Marina Elias

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de **Catalunya**

EQUITAT EN L'ACCÉS I EN LA INSERCIÓ PROFESSIONAL DELS GRADUATS UNIVERSITARIS

**Capítol 2: L'efecte de la compaginació
d'estudis i feina en els resultats acadèmics i
en la inserció laboral**

Albert Sánchez-Gelabert, Mijail Figueroa i Marina Elias

AQU CATALUNYA, 2016

© **Agència per a la Qualitat del Sistema
Universitari de Catalunya**
C. dels Vergós, 36-42
08017 Barcelona

© Autors: Albert Sánchez-Gelabert, Mijail
Figuroa i Marina Elías del Grup de
Recerca en Educació i Treball (GRET)

Direcció del Grup de Recerca en
Educació i Treball (GRET) de la
Universitat Autònoma de Barcelona:
Helena Troiano

Primera edició: abril de 2016

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Aquest document no s'ha corregit lingüísticament

ÍNDEX DE CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ	7
2. REFERENTS TEÒRICS	7
2.1. El fenomen	7
2.2. L'impacte en el rendiment acadèmic	8
2.3. L'impacte en la inserció laboral.....	9
3. OBJECTIUS.....	10
3.1. Evolució de la compaginació en els darrers 10 anys	11
3.2. Diferències institucionals en la compaginació	13
3.3. Efecte de la compaginació en els resultats acadèmics i laborals	15
3.4. Impacte en els resultats acadèmics: l'expedient acadèmic obtingut (notes)	16
Nivell formatiu i compaginació estudis i treball	17
Sexe i compaginació estudis i treball.....	18
Sexe, nivell formatiu familiar i compaginació estudis i treball	20
3.5. Impacte en els resultats laborals: índex de qualitat ocupacional (IQO)	21
Nivell formatiu familiar i compaginació	22
Sexe i compaginació estudis i treball.....	23
Sexe, nivell formatiu familiar i compaginació estudis i treball	24
4. CONCLUSIONS.....	25
5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	27
ANNEX 1: Produccions derivades.	30
ANNEX 2: Apunts metodològics.	31
ANNEX 3: Taules resultats.	32

Capítol 2: L'efecte de la compaginació d'estudis i feina en els resultats acadèmics i en la inserció laboral

1. INTRODUCCIÓ

En el present capítol es realitza una anàlisi aprofundida del fenomen de la compaginació entre estudis i feina dels estudiants universitaris durant als seus estudis de graduats enquestats quatre anys després de titular-se. Per una banda, es revisa la seva evolució en els darrers deu anys tenint en compte les enquestes d'inserció laboral de l'AQU de 2005, 2008, 2011 i 2014. Per altra banda, amb la darrera onada del 2014, s'analitza com varia el fenomen de la compaginació entre estudis i feina segons variables institucionals (titularitat o pública o privada i àrees de coneixement) i segons factors individuals (sexe i nivell formatiu familiar). Finalment, s'estudia quin impacte té el fet de treballar durant els estudis tant en aspectes acadèmics (notes) com en aspectes laborals (inserció laboral).

2. REFERENTS TEÒRICS

La diversificació del perfil d'estudiants de les darreres dècades donada per l'expansió educativa es tradueix tant en la diversitat de les característiques sociodemogràfiques o adscrites dels estudiants com en les estratègies per afrontar l'experiència universitària.

Alguns estudis han destacat característiques com el gènere, l'edat, l'origen socioeconòmic familiar o la procedència immigrant/ètnica com els factors més importants a nivell individual que contribueixen a aquesta heterogeneïtzació del perfil dels estudiants (Ariño Villaroya et al., 2008; González Monteagudo, 2010). Algunes d'aquestes característiques es tradueixen en noves maneres d'entendre l'experiència universitària i, consegüentment, en noves formes d'articular o encaixar els estudis acadèmics amb altres experiències o responsabilitats.

2.1. EL FENOMEN

Comparativament amb altres països europeus, la compaginació d'estudis i treball entre els joves universitaris a Espanya ha estat un fenomen minoritari. Segons dades d'Eurostudent IV de l'any 2011 en molts països europeus el percentatge d'estudiants oscil·la entre el 60 i el 85% mentre que a Espanya tot just arriba al 38% (Finkel & Barañano, 2014). Si bé és cert que en la darrera dècada ha anat augmentant, cal dir que en els darrers cursos acadèmics, entre la crisi econòmica, la introducció del procés de Bolonya i l'augment de les taxes que castiguen molt als estudiants que repeteixen crèdits, el fenomen s'ha anat estacant sobretot en el cas dels nous estudiants (Elias, 2013; Planas & Figueroa, 2015).

Seguint en aquesta línia, alguns autors han advertit que la dedicació o participació en activitats laborals pot ser més característic de certs col·lectius específics amb més dificultats i no una pràctica generalitzada entre tots els universitaris (Bean & Metzner, 1985; Ozga & Sukhmandan, 1998; Sanchez-Gelabert & Elias Andreu, 2012). Una de les principals explicacions a aquest fet seria que els estudiants tenen la necessitat de compaginar per tal de costejar-se les despeses que suposen els estudis universitaris i, per tant, afectaria als joves amb menys recursos.

D'aquesta manera, estudis recents mostren diferències en la intensitat i les motivacions per compaginar estudis i treball segons al classe social dels universitaris. Així, els joves d'orígens més desafavorits treballen més hores i ho fan per necessitats financeres mentre que els d'orígens més afavorits treballen amb menys intensitat i ho fan per desig i a la cerca d'una independència econòmica (Triventi, 2014).

Per al cas de l'Estat Espanyol, també es troben diferències en la dedicació al treball si tenim en compte el nivell educatiu dels pares i els ingressos. En aquest sentit, a mesura que augmenta el nivell educatiu dels pares, augmenta el percentatge d'universitaris que es dedica a estudiar a temps complet. El mateix succeeix en relació al nivell d'ingressos dels pares: a més ingressos familiars més dedicació completa als estudis (Finkel & Barañano, 2014).

En relació al sexe, la tendència general a nivell Europeu és que les dones treballin més durant els estudis universitaris; tal i com mostren estudis a Irlanda (Darmody & Smyth, 2008), Noruega (Hovdhaugen, 2013), Anglaterra (Humphrey, 2006) o Regne Unit (Barron & Anastasiadou, 2009). Tot i això, altres països com Escòcia (Carney, McNeish, & McColl, 2005) o Espanya (Finkel & Barañano, 2014) els estudis no troben diferències significatives entre ambdós sexes.

2.2. L'IMPACTE EN EL RENDIMENT ACADÈMIC

La gran quantitat de treballs realitzats que intenten mesurar les conseqüències de la combinació d'estudis i treball posen en evidència la preocupació per a que aquest fenomen interfereixi en els estudis i que els resultats acadèmics es vegin afectats. Per una banda, hi ha una línia de troballes que destaquen les conseqüències negatives que pot suposar treballar i estudiar al mateix temps com per exemple: dificultats per afrontar els requeriments universitaris (Humphrey, 2006;

O'Toole, Stratton, & Wetzel, 2003), absentisme (Soler Julve, 2013), menys arrelament a la universitat (Elias, Masjuan, & Sanchez-Gelabert, 2012), més probabilitat d'abandonar (Bozick, 2007; Staff & Mortimer, 2007), cansament, manca de temps i poques hores d'oci (Curtis & Williams, 2002).

Per altra banda, hi ha recerques que remarquen que no cal oblidar els factors institucionals i les característiques dels propis estudis, como la diferent organització dels programes educatius, (Darmody & Smyth, 2008) els horaris de les assignatures les metodologies docents la càrrega de classes o la demanda de treball són algun dels factors que provoquen que en alguns graus sigui més fàcil la compaginació dels estudis amb altres responsabilitats externes, com per exemple treballar (Elias, Masjuan, & Sánchez-Gelabert, 2012).

Finalment, alguns autors (Hovdhaugen, 2013; Humphrey, 2006; Triventi, 2014) han destacat que cal explorar les característiques del lloc de treball i les hores dedicades a la feina ja que són fonamentals per tal d'entendre si hi ha efecte en el rendiment acadèmic.

La importància de la compaginació d'estudis i treball, doncs, rau en els potencials efectes negatius que pugui tenir per als estudiants en el seu rendiment acadèmic. A més, un pitjor rendiment acadèmic pot posar als estudiants en desavantatge de cara a la inserció al mercat laboral (Humphrey, 2006). Seguint aquesta línia, altres recerques proposen tenir present també l'efecte de la compaginació d'estudis i treball en la inserció laboral (Béduwé & Giret, 2004).

2.3. L'IMPACTE EN LA INSERCIÓ LABORAL

Tradicionalment les recerques sobre l'efecte de la compaginació en la inserció laboral ressalten el seu efecte positiu en relació al desenvolupament de les habilitats interpersonals i perspectives de carrera professional (Humphrey, 2006), millora del CV, distingir-se i ser més apte per la feina (Curtis, 2007; Evans, Gbadamosi & Richardson, 2014).

Diversos autors han mostrat que mentre més hores es treballi durant els estudis, millor serà la primera inserció laboral –en termes de salari (Bretz, 1989; Gleason, 1993) i, alhora, tindran insercions laborals més ràpides durant el primer any després de la graduació (Häkkinen, 2006). I serà millor, fins i tot, en comparació als estudiants que van realitzar pràctiques (Cahuzac & Giret, 2001).

Un cop la expansió educativa ha permès l'entrada d'estudiants d'altres orígens socials ha provocat que les motivacions per treballar estiguin més lligades a les necessitats financeres i, per tant, les conseqüències de la compaginació poden ser negatives per alguns col·lectius específics. Algunes recerques conclouen que tant la intensitat del treball com el fet que la feina estigui relacionada o no amb els estudis provoca canvis en aquesta relació positiva entre feina durant els estudis i la futura inserció laboral (Graham, 2006).

Un estudi referent amb dades d'inserció laboral de l'AQU del 2005 realitza una anàlisi comparatiu del nivell de qualitat ocupacional que aconseguen els graduats de diferents àrees de coneixement, àmbits de treball, branques d'activitat i ubicacions territorials de la feina. Els resultats obtinguts mostren com ser home i haver tingut durant la carrera una feina relacionada amb els estudis són bons indicadors de la qualitat de l'ocupació. L'Índex de qualitat ocupacional (IQO) que creen els autors en aquest article serà utilitat en aquest mateix informe (Corominas Rovira, Villar Hoz, Saurina Canals, & Fàbregas Alcaire, 2012).

Un aspecte fonamental per comprendre el fenomen analitzat és el paper de la institució en la possibilitat de la compaginació entre estudis i treballs i els seus efectes en les condicions de vida dels estudiants i per tant el diferent impacte en els aspectes acadèmics o laborals. Anteriors recerques realitzades en el sistema educatiu català ens mostren la rellevància de tenir en compte els efectes institucionals per entendre les dinàmiques internes en cada un dels graus i els efectes diferencials que hi succeeixen. L'alumnat de nou ingrés a més, tenint en compte la imatge que projecten els estudis, s'autoselecciona per a poder encaixar-hi. En aquest sentit s'acaba definint un perfil concret d'estudiantat per cada un dels estudis que es perpetua al llarg del temps. Aquest perfil encaixa amb els requeriments institucionals provocant així dinàmiques i sinèrgies internes en cada una de les titulacions (Troiano & Elias, 2014). Un exemple clar d'aquest efecte es produeix en relació a si els estudis permeten institucionalment compaginar estudis i feina. D'aquesta manera, hi ha titulacions on degut als horaris i altes constriccions institucionals no és possible la compaginació cosa que provoca captar un perfil d'estudiantat que no ha de treballar durant els estudis. I així, l'alumnat que necessita treballar o que ho veu com un valor afegit a la seva carrera s'acostuma a decantar per estudis on aquesta compaginació sigui possible.

3.OBJECTIUS

En els darreres dècades hi ha hagut un interès creixent en l'estudi de les condicions dels estudiants universitaris i com els canvis institucionals i/o reformes universitàries esdevingudes han pogut modificar aquestes condicions dels universitaris. En el context de crisi econòmica actual i el recent augment de les taxes universitàries, és fonamental analitzar la nova realitat dels joves universitaris i la seva participació a la institució d'educació superior.

En aquest sentit, aquest treball pretén contribuir al coneixement de l'estudi de la participació i les condicions dels estudiants universitaris. Específicament, s'analitza l'efecte de la compaginació d'estudis i treball tant en el progrés acadèmic com en la inserció laboral.

Donat que el tipus d'alumnes que estudia i treballa és comú a les universitats, la tria d'aquesta variable rau en la importància d'aquest factor com a indicador de les diferents condicions de vida que viuen els estudiants mentre estudien i, al mateix temps, és un dels aspectes sobre els que

es pot actuar de manera més clara a nivell institucional. Així doncs, en aquest capítol es plantegen tres objectius concrets:

- En primer lloc, analitzar el fenomen de la compaginació d'estudis i treball dels estudiants universitaris i l'evolució a les universitats catalanes durant en els darrers deu anys.
- En segon lloc, veure quin és l'efecte de la institució (centre públics i privats i àrees d'estudi) en la compaginació entre estudis i feina.
- Seguidament, objectiu 3, analitzar quin efecte té la compaginació d'estudis i treball en els resultats controlant per sexe i nivell formatiu familiar. Es distingeixen entre resultats acadèmics i laborals:
 - 2.1. Rendiment acadèmic (nota final d'expedient) dels titulats durant els seus estudis
 - 2.2. Inserció laboral 4 anys després de la graduació (índex de qualificació ocupacional (Corominas Rovira et al., 2012).

En un article que s'està elaborant, s'incorporen variables institucionals per tal d'analitzar quin impacte tenen en els resultats acadèmics i laborals. L'article porta per títol '*Working while studying in higher education: impacts on academic performance and labour market entrance*' incorpora les subàrees d'especialitat de les titulacions i s'observa que existeixen diferències significatives en l'efecte de treballar durant els estudis tant en els resultats acadèmics com laborals.

3.1. EVOLUCIÓ DE LA COMPAGINACIÓ EN ELS DARRERS 10 ANYS

El primer objectiu plantejat és analitzar l'evolució de la compaginació d'estudis i treball dels titulats universitaris catalans durant el seu pas per la institució en els darrers 10 anys. Per tal d'assolir aquest objectiu, s'analitzen les darreres quatre bases de dades realitzades per l'AQU i que cobreixen els darrers 10 anys (2005, 2008, 2011 i 2014)¹. Una primera anàlisi descriptiva de dades mostren com s'ha produït un increment progressiu dels estudiants que treballen. Cal advertir, però, que en els darrers anys, aquest increment ja no és tan pronunciat i, fins i tot, s'ha vist reduït en algunes institucions pel que fa als estudiants de nou ingrés (Elias, 2013).

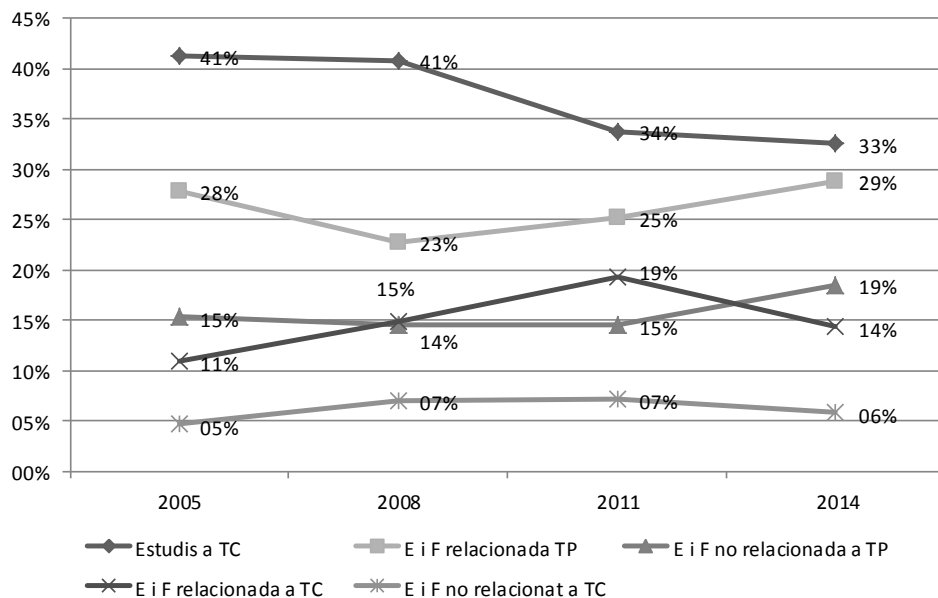
Per al conjunt de les universitats públiques catalanes², l'anàlisi de les darreres quatre onades permet analitzar la compaginació d'estudis i treball en diferents moments en el temps amb contextos o condicions diferents. Per tant, ens permet la comparació de les bases de dades de

¹Val a dir que les de bases de dades l'AQU enquesten a Graduats universitaris i els hi pregunten sobre la seva feina en els darrers 2 anys abans de la titulació. Per tant, en aquest sentit, cal advertir que s'analitza un perfil d'estudiants "exitosos" ja que, finalment, van obtenir la titulació. Tots aquells estudiants als que la compaginació d'estudis i treball pot haver perjudicat més, possiblement ja no estan a les universitats i han abandonat els seus estudis. Tot i ser un interessant objectiu de recerca, les dades utilitzades no permeten contrastar aquest efecte.

² En aquest cas s'han hagut de treure les universitats privades perquè no es recullen a l'onada 2005 i a l'onada 2008 només estan incloses dues universitats privades que representen el 4% de la mostra. En comparació a les dues últimes onades, s'inclouen totes les institucions privades i el percentatge de la mostra augmenta a 19% i 26%, respectivament.

2005 (titulats 2001), 2008 (titulats 2004) i 2011 (titulats 2008) en situació Pre-Bolonya i abans de la crisi econòmica i, d'altra banda, les dades del 2014 (titulats 2010) que recullen els resultats dels estudiants que han viscut la crisi mentre cursaven els estudis.

Figura 1. Percentatges de participació de titulats universitaris del sistema públic durant els dos últims anys dels seus estudis (2005-2014)

Així doncs, analitzant les dades referents als darrers deu anys, els resultats evolutius obtinguts mostren que les condicions dels estudiants universitaris han variat en aquest període temps. Hi ha una caiguda de prop de 9 punts percentuals dels titulats que es dediquen exclusivament a estudiar o amb algunes feines complementàries durant els seus estudis, passant del 41,2% al 2005 al 32,5% al 2014.

Es detecta també un canvi de tendència en la darrera onada on es veu una disminució de les feines a temps complert i un augment de les de temps parcial. Fenomen bàsicament degut a la crisi econòmica, que ha reduït les oportunitats de feina i ha fet augmentar els contractes a temps parcial. Els estudiants que s'entrevisten en l'onada 2014 són preguntats sobre els dos darrers cursos de la carrera (2008 en endavant), per tant la reforma de Bolonya no era present en la totalitat dels graus, només en les proves pilot. De totes maneres, val la pena comentar que anàlisis realitzats a partir d'altres recerques mostren com a la implementació de Bolonya demana de més presència física de l'estudiant a la universitat i, per tant, la compaginació amb una feina, i encara més si és a temps complet, és cada vegada més difícil per als estudiants (Elias, Masjuan, & Sanchez-Gelabert, 2012). Per valorar realment aquest efecte caldria una anàlisi longitudinal d'una cohort de nou accés amb tots els estudiants –no només els graduats– per tal d'aprofundir tant en les motivacions de compaginar estudis i treball com en l'impacte en la seva trajectòria educativa.

3.2. DIFERÈNCIES INSTITUCIONALS EN LA COMPAGINACIÓ

El segon dels objectius és explorar les diferències institucionals en la compaginació d'estudis i feina. D'aquesta manera es considera fonamental per aquest capítol diferenciar el tipus d'institució per entendre l'efecte del fenomen de la compaginació. El més acurat seria analitzar-ho titlació per titlació però metodològicament no seria possible perquè no hi hauria prou mostra representativa en cada una d'elles. Es pot analitzar per titularitat dels centres, ja que tal i com s'ha vist en el capítol *Evolución de la inserción profesional de los universitarios: de la expansión a la crisis duradera* les diferències entre públiques i privades són significatives; d'aquesta manera al llarg del capítol s'esmentaran algunes diferències segons titularitat de centre. Altres estudis també han demostrat com tenir en compte les àrees és important per entendre les diferències entre contextos. Tot i que es mostren en els resultats globals les diferències entre universitats públiques i privades i àrees de coneixement, s'ha decidit no realitzar aquestes divisions per a les anàlisis més exhaustives perquè no hi ha prou mostra en cada grup, tot i que alguns matisos respecte a les diferències institucionals s'esmenten al llarg de l'informe.

Si s'analitza segons titularitat (figura 2) es veu com l'opció d'estudiant a temps complet presenta un percentatge similar en ambdues universitats, rondant al terç de l'estudiantat. Les diferències significatives es detecten en la relació de les feines amb els estudis cursats, així, a les universitats públiques un 20,1% dels estudiant treballen en feines no relacionades i a les privades aquest percentatge disminueix fins al 14,5%. Això es compensa amb un percentatge superior dels estudiants d'universitat privades que treballen en feines relacionades (50% en front al 43%), siguin aquestes a temps parcial o temps complet.

Figura 2. Compaginació estudis i treball per públiques i privades. Titulats 2014.

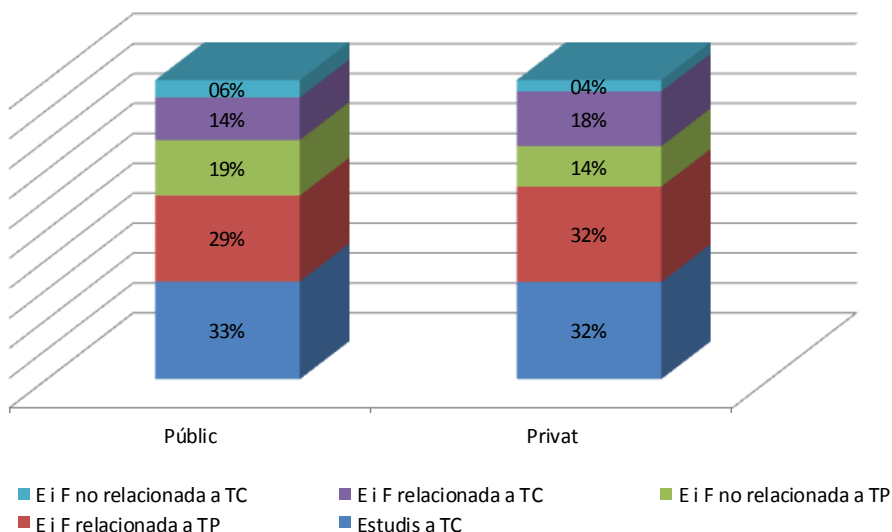
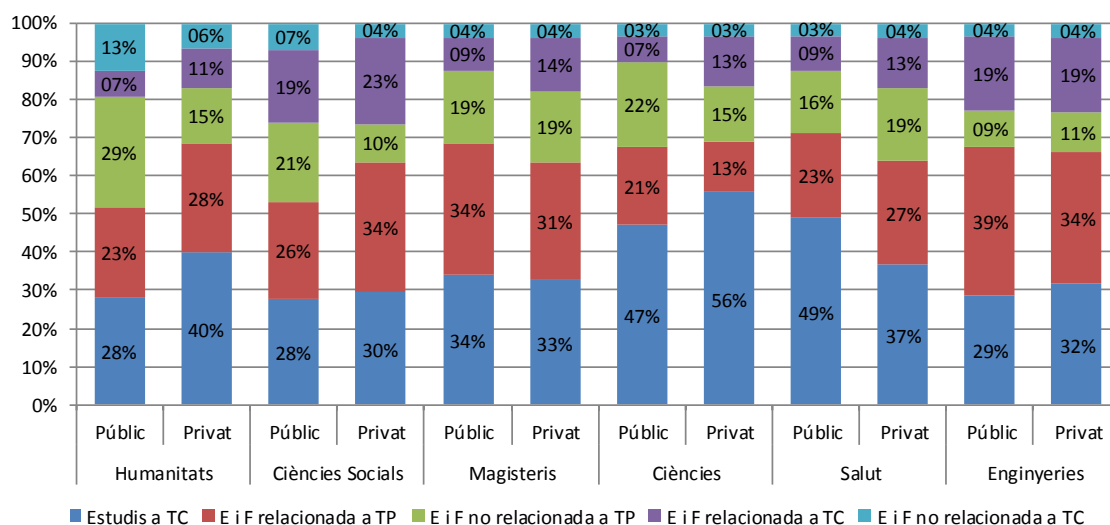

Figura 3. Compaginació estudis i treball per públiques i privades i àrees d'estudi. Titulats 2014.

Pel què fa a les àrees d'estudi també emergeixen diferències significatives. A la figura 3 es veu com pel que fa als centres públics, Ciències i Salut hi és més present l'estudiant a temps complet i, en canvi, a Enginyeries són més els estudiants que compaginen estudis amb feines relacionades, siguin a temps complet o parcial. Relació contrària a les Humanitats on hi són més presents els alumnes amb feines no relacionades, independentment de la intensitat. Específicament en el cas del públic, els estudiants de Magisteris es caracteritzen per tenir feines relacionades a temps parcial i els de Ciències Socials són presents en totes les opcions que impliquen combinar estudis amb feina però sobretot en l'opció de feina relacionada a temps complet.

El patró és força diferent en les universitats privades, Magisteris i Salut són més presents a feines no relacionades a temps parcial i Humanitats i Enginyeries es reparteixen de manera força semblant en totes 5 categories. Cal dir que sí que s'acosten al patró de les públiques dues relacions, l'àrea de Ciències en estudiants a temps complet i Ciències Socials a feines relacionades a temps complet.

Aquests resultats permeten posar de manifest que hi ha diferències significatives en la compaginació entre estudis i feina segons la institució on els estudiants cursin els graus. Per tant, realment en cada una d'elles apareix un perfil d'estudiant, reafirmant així el procés d'autoselecció que s'esmentava amb anterioritat. Per tal de realitzar les anàlisis acurades sobre l'efecte de la compaginació en les notes i la inserció laboral, i l'efecte de variables individuals com el sexe i el nivell formatiu familiar -que es realitzarà a continuació- seria interessant separar els resultats segons àrea i titularitat dels centres. Tanmateix, tal i com s'ha esmentat no és viable ja que no hi

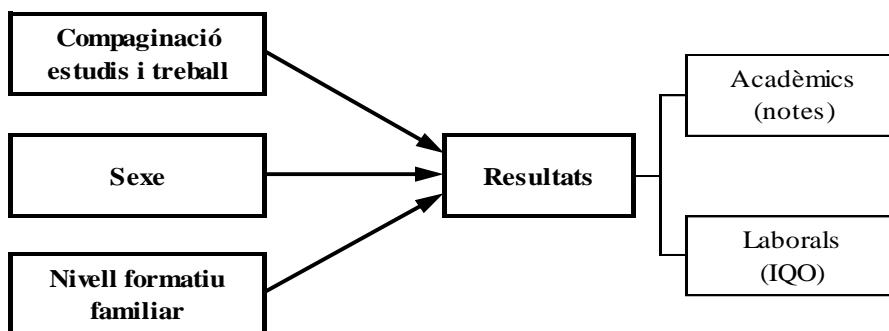
ha prou població a analitzar en alguns casos i això podria donar resultats esbiaixats sobrerepresentant algunes opcions minoritàries. En el cas que fos possible s'han realitzat anàlisi distingint la titularitat de les universitats i s'han incorporat les diferències significatives a la redacció els resultats.

3.3. EFECTE DE LA COMPAGINACIÓ EN ELS RESULTATS ACADÈMICS I LABORALS

El darrer objectiu, pretén analitzar l'efecte de la compaginació d'estudis i treball en els resultats controlant per sexe i nivell formatiu familiar. Es distingeixen dos tipus de resultats: resultats acadèmics (nota final d'expedient dels titulats) i resultats laborals (inserció laboral 4 anys després de la graduació amb l'índex de qualitat ocupacional-IQO).

La pregunta que es formula en aquest objectiu queda representada en el model d'anàlisi de la figura 4. A l'annex metodològic es poden trobar les característiques de variables analitzades. Cal recordar que la mostra és de 16103 individus i que s'entrevisten el 2014 (titulats 2010). Se'ls hi fan preguntes sobre les experiències laborals els dos darrers anys de carrera, per tant del 2008 al 2010, així que trobem estudiants que van acabar la carrera en període de crisi econòmica.

Figura 4. Model d'anàlisi

En primer lloc es presenta una taula descriptiva (taula 1) amb les mitjanes d'ambdues variables dependents, tant pels centres públics com els privats. Cal recordar que les notes acadèmiques estan recollides en un interval entre el 0 i el 10. Pel que fa a resultats laborals s'ha utilitzat l'índex de Qualitat Ocupacional (IQO en endavant) i que oscil·la entre 0 i 100. En aquesta ocasió es mostren els resultats separats entre centres públics i privats ja que hi ha certes diferències destacables.

Taula 1. Taula descriptiva de mitjanes³

		N	Mitjana
Notes acadèmiques	Públic	11723	6,85
	Privat	4037	6,64
	Total	15760	6,79
Índex de qualitat ocupacional (IQO)	Públic	8844	58,34
	Privat	3348	62,15
	Total	12192	59,39

Per tal de respondre a aquest objectiu 3, s'ha realitzat una anàlisi de la varianza ANOVA⁴; que analitza com varien les puntuacions de la variable resultat segons els grup de les variables independents. A continuació, s'analitza l'impacte en l'expedient acadèmic obtingut durant els estudis i en la inserció laboral (l'IQO) de diverses combinacions de parelles de variables i s'analitzen els tests per explicar les diferències existents entre els grups. Es presenten els gràfics que s'obtenen de l'anàlisi ja que permet veure l'efecte de dos variables amb una dependent. S'analitza l'impacte en l'expedient acadèmic i després en la inserció laboral.

3.4. IMPACTE EN ELS RESULTATS ACADÈMICS: L'EXPEDIENT ACADÈMIC OBTINGUT (NOTES)

La taula 2 permet veure l'efecte de les tres variables independents analitzades –efectes simples– en l'expedient acadèmic obtingut. Es veu com el factor que afecta més a les notes és el sexe (F:77,505), seguit de la compaginació entre estudis i feina (F:15,031) i, en darrer lloc, però igualment amb diferències de varianza significatives, el nivell educatiu dels pares (F:5,435).

Es detecta també com no hi ha cap interacció entre les variables independents que sigui significativa. Tot i que no existeixen efectes interactius entre sexe, compaginació i classe social, sí que s'observa un impacte dels efectes en el rendiment acadèmic. Aquest fet requereix una comparació per parells dins dels nivells en els que s'han detectat diferències significatives. Això ens permetrà contrastar les diferències entre categories de les variables independents i aprofundir en els mecanismes i lògiques que influeixen en el rendiment. A continuació, es presenten els efectes que tenen les categories de les variables en l'expedient acadèmic i com varien en funció dels grups de les variables independents.

³ Com a titularitat privada s'inclouen les titulacions que es realitzen a centres adscrits.

⁴ No hi ha correlació entre les variables dependents (notes i IQO) i per tant no és possible realitzar una anàlisi de la varianza multivariat (MANOVA).

Taula 2. Anàlisi de la varianza (ANOVA) per l'expedient acadèmic obtingut

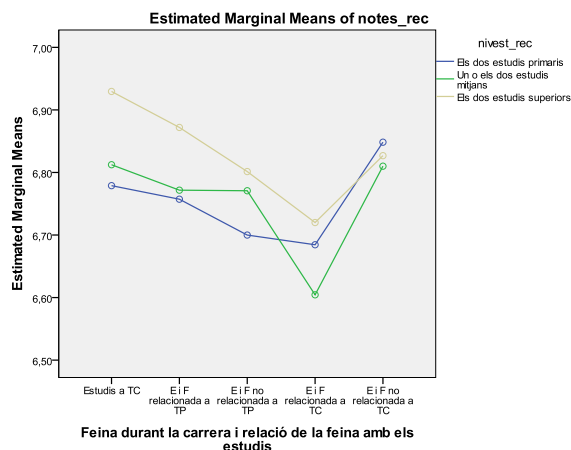
Source	III Sum of Sq	df	Mitjana	F	Sig.
Corrected Model	233,341	29	8,046	12,280	,000
Intercept	346813,271	1	346813,271	529287,867	,000
Sexe	50,785	1	50,785	77,505	,000
Nivell formatiu familiar (NFF)	7,122	2	3,561	5,435	,004
Compaginació	39,396	4	9,849	15,031	,000
sexe * NFF	,768	2	,384	,586	,557
sexe * Compaginació	4,340	4	1,085	1,656	,157
NFF * Compaginació	9,092	8	1,137	1,734	,085
Sexe * NFF * Compaginació	6,352	8	,794	1,212	,287
Error	9913,203	15129	,655		
Total	709911,200	15159			
Corrected Total	10146,544	15158			

NIVELL FORMATIU I COMPAGINACIÓ ESTUDIS I TREBALL

Analitzant les tendències generals de la figura 5 cal destacar que les notes són més altes quan els dos pares tenen un nivell formatiu d'estudis superiors (mitjana 6,83) que no pas quan els dos pares tenen estudis secundaris (mitjana 6,75) i estudis primaris (mitjana 6,75). Tanmateix, tal i com s'analitzarà més endavant apareix certa variabilitat segons si es compagina estudis amb feina, el temps de dedicació i relació amb els estudis. Les diferències entre els que provenen de famílies amb nivell d'estudis superiors respecte a la resta són significatives pels casos d'estudiants a temps complet i feines relacionades a temps parcial, tal i com es pot constatar per la distància entre la línia marró amb les altres dues.

El fet que s'acostin tant els valors entre pares amb estudis primaris i secundaris podria venir explicat per la sobreselecció que fan els estudiants de pares amb estudis més baixos alhora d'entrar a la universitat. Tal i com diu la literatura existent (Sullivan, 2006) només accedeixen a la universitat aquells que realment veuen que se'n poden sortir; i molts dels que tenen notes bones però no molt altes, degut a una forta aversió al risc, no s'atreveixen a matricular-se.

Figura 5. Efecte del nivell formatiu familiar i la compaginació d'estudis i treball sobre l'expedient acadèmic obtingut.

S'ha realitzat aquesta mateixa anàlisi per a centres privats i es detecten resultats semblants, l'única diferència destacable és que la relació entre nivell formatiu familiar i notes no és significativa. Per tant, en els centres de titularitat privada sembla que l'origen formatiu dels pares ja no pesa en el resultat obtingut pels fills. És clar que aquest resultat pot venir donat perquè a la universitat privada hi ha menys heterogeneïtat d'origens familiar perquè els estrats menys baixos de la societat no hi acostumen a accedir.

Respecte a la compaginació entre estudis i feina, els estudiants a temps complet són els que obtenen millors notes (mitjana 6,84) i els que n'obtenen de pitjors els graduats que tingueren una feina relacionada a temps complert (mitjana 6,67). Les altres tres opcions de compaginació comporten notes semblants. A la figura 5 es constata com per a tots tres col·lectius, independentment del nivell formatiu dels pares, les notes es veuen afectades en negatiu a mesura que la dedicació a la feina augmenta i el fet que no estigui relacionada amb els estudis. Evidentment aquests resultats semblen estar relacionats amb el temps que poden dedicar els estudiants als seus estudis, tot i que es destacable que els resultats acadèmics dels que tingueren una feina no relacionada a temps complet no siguin menors. Al llarg de l'informe s'anirà comentant com aquest col·lectiu té uns resultats, tant acadèmics com laborals força diferents a la resta. En aquest tipus de règim de dedicació les diferències entre nivells formatius dels pares deixa de ser significativa.

Si es té en compte la interacció entre ambdues variables, es detecta, figura 5, com els que tenen pares amb estudis primaris i compaginen estudis i feina no relacionada a temps complert (línia blava) trenquen la tendència, i obtenen notes millors que tota la resta. Per tant, aquest col·lectiu tot i venir d'entorns desfavorits i tenir una feina a temps complet treuen bons resultats acadèmics. Un altre efecte interactiu significatiu és l'efecte positiu de la combinació de tenir pares amb estudis superiors i ser estudiant a temps complet o compaginar els estudis amb una feina relacionada a temps parcial. També ressalta de manera significativa com els graduats que van compaginar els estudis amb una feina relacionada a temps complet (línia verda) treuen pitjors resultats que la resta, sobretot entre aquells provinents de pares amb estudis mitjans.

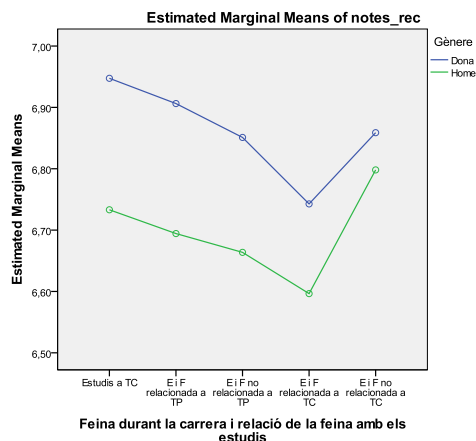
SEXE I COMPAGINACIÓ ESTUDIS I TREBALL

En segon lloc, s'analitza la variabilitat de les notes obtingudes segons compaginació d'estudis i feina i sexe. En la figura 6, es pot veure com l'efecte del tipus de feina realitzada durant la carrera en les notes és semblant entre homes i dones, obtenint sempre les dones millors notes (mitjana 6,87) que els homes (mitjana 6,68). Tornen a destacar en positiu els estudiants a temps complert, i en aquest cas a més si són dones, i els que obtenen pitjors resultats els que tenen una feina relacionada a temps complert, i encara més si són homes.

Es detecta també un canvi de tendència general en el cas dels estudiants que compaginen estudis amb una feina no relacionada a temps complet. Els homes, tot i tenir una feina no

relacionada a temps complert obtenen les millors notes de tot el col·lectiu, passant inclús per sobre dels estudiants a temps complert. En aquest punt precisament les diferències entre homes i dones deixen de ser significatives.

Figura 6. Efecte del sexe i la compaginació d'estudis i treball sobre l'expedient acadèmic obtingut.

A nivell interpretatiu, el fet que la mitjana de les notes vagi baixant a mesura que els estudiants dediquen més hores a la feina sembla clarament plausible ja que les hores de dedicació als estudis es veuen reduïdes. De totes maneres, tal i com s'ha esmentat en els referents teòrics, alguns autors sustenten que els estudiants que treballen són més eficients i estratègics i segueixen, per tant, un model d'èxit en paraules de Graham (2006). Per tant, els joves que treballen a temps complert tindrien més capacitat de gestionar el seu temps i ser més eficaços en la realització de les seves tasques de manera que les notes no se'n veurien afectades. Aquesta podria ser l'explicació del perquè els estudiants a temps complert, amb feina no relacionada, treuen una mitjana de notes força elevada.

Finalment, cal fer un menció especial a les diferències en les notes observades entre els estudiants que treballen a temps complert segons si les feines estan o no relacionades amb els estudis. Tal i com s'observa al gràfic 6, els estudiants que treballen en feines relacionades a temps complert són els que experimenten un davallada més gran de les notes. Tot i que pugui semblar contra intuïtiu que feines relacionades afectin més negativament al rendiment que no pas feines relacionades, alguns autors ho ha atribuït a la centralitat de la feina (Oliver, 2006). En aquest sentit, pels estudiants amb una feina relacionada, aquesta esdevé central; això, provocaria un efecte negatiu a la seva vinculació amb els estudis i, conseqüentment, la dedicació i els resultats acadèmics. En canvi, els que tenen feina a temps complert però no relacionada la seva centralitat continua trobant-se en els estudis i consideren el treball com una activitat secundària. Així, les notes no se'n veurien afectades de manera negativa.

Altres investigacions han proposat altres explicacions relacionades amb una rutinització de treballar i estudiar i una desvalorització dels estudis. Segons aquestes propostes, l'explicació podria venir per la desvalorització que farien dels estudis els estudiants que tenen una feina relacionada a temps complet. És a dir, que considerin que allò que aprenen a la feina té més valor que no pas el que s'ensenya a la universitat i no s'hi dediquin amb tanta intensitat (Curtis & Shani, 2002).

Cal tenir present que les experiències laborals dels estudiants analitzats en aquest informe corresponen a les feines realitzades durant els darrers dos anys abans de la titular-se. Per tant, tenint present la importància dels processos de socialització professional, caldria un apropament o explicació que incorporés una dimensió biogràfica. En aquest sentit, la feina esdevé un espai on els estudiants desenvolupen recursos per a la transició futura al mercat de treball futur. Així, a major intensitat i qualitat de la feina i quantes més oportunitats d'inserció suposi, el treball serà més significatiu i esdevindrà més central en la vida de l'estudiant (Oliver, 2006).

Anàlisis complementàries permeten veure com el col·lectiu que treballa a temps complet en una feina no relacionada prové de famílies amb nivell formatiu baix, per tant, de famílies on la compaginació entre estudis i feina mentre es cursen els estudis universitaris és una necessitat. Aquests joves que han fet un gran esforç per arribar a la universitat, per cursar els estudis i que obtenen el títol, tot i les adversitats són els que es dediquen amb més intensitat a treure un bon expedient acadèmic.

SEXE, NIVELL FORMATIU FAMILIAR I COMPAGINACIÓ ESTUDIS I TREBALL

A continuació a la figura 7 se separen en dues gràfiques els resultats per home i per dona, així es poden veure les diferències tenint en compte les 3 variables independents analitzades. Comparant-les, es pot veure com tant homes com dones, clarament obtenen millors notes quan tenen els dos pares amb estudis universitaris. En general es constata com les tendències són força semblants, la millor situació de cara a les notes és ser estudiant a temps complet i la pitjor tenir una feina relacionada a temps complet. Cal dir que la diferència fonamental es torna a donar en el cas dels estudiants graduats que van tenir una feina no relacionada a temps complet. Així, en el cas de les dones amb estudis universitaris obtenen uns resultats molt pitjors que la resta i en canvi són els homes provinents del mateix nivell familiar els que obtenen millors resultats. Per tant el que sembla fer canviar la tendència és la combinació entre el nivell formatiu familiar alt i les feines no relacionades a temps complet⁵.

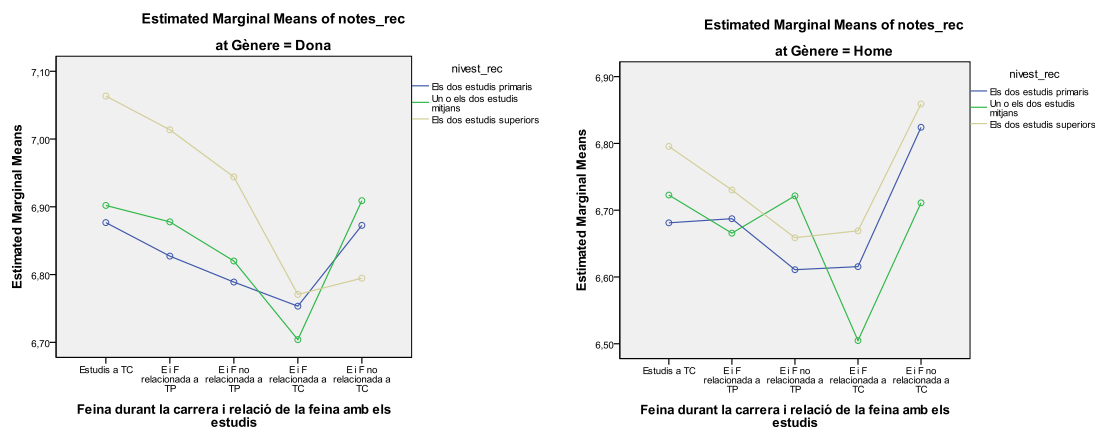
També destaquen en el cas dels homes la combinació entre feina relacionada a temps complet i provenir d'una família amb nivell formatiu mitjà que provoca les notes més baixes de tots els col·lectius analitzats. En aquest cas les anàlisis per titularitat de centre presenten també resultats

⁵ Cal dir que en aquesta comparació el número d'individus en les categories ja és molt baix, 36 homes i 50 dones cosa que pot comportar cert biaix per la baixa representativitat.

diferents però la mostra arriba a ser tant petita que no es considera oportú comentar les diferències entre centres públics i privats.

En resum, tal i com s'ha observat, el què afecta més a l'expedient acadèmic obtingut és el sexe (sempre millor en noies) en segon lloc la compaginació entre estudis i feina (estudiant a temps complet i estudiar i treballar a temps parcial amb feina relacionada són les situacions que es relacionen amb millors notes) i per últim el nivell formatiu familiar (tenir els pares amb estudis superiors). També s'ha mostrat com la interacció de les variables aporta resultats interessants mostrant com la situació d'una feina no relacionada a temps complet dilueix les diferències tant de sexe com d'origen formatiu familiar, a més aportant millors resultats del què seria esperat.

Figura 7. Efecte de la compaginació d'estudis i treball sobre l'expedient acadèmic obtingut, per homes i dones⁶.

3.5. IMPACTE EN ELS RESULTATS LABORALS: ÍNDEX DE QUALITAT OCUPACIONAL (IQO)

Es recorda que els valors de l'IQO⁷ van del 0 al 100 i que la puntuació obtinguda a les universitats privades és més alta (62,15) que a les universitats públiques (58,34). La taula 3 permet constatar com el què afecta més en la variabilitat de l'IQO és la compaginació entre estudis i feina (F:101,928), en segon lloc el sexe (F:50,424) i en darrer lloc el nivell educatiu dels pares (F:13,200). Per tant, sembla que en la inserció laboral sí que té un efecte clar haver compaginat estudis i feina durant els estudis. Com en el cas de les notes, no hi ha relacions significatives en les interaccions entre variables.

⁶ Les escales d'aquestes dues gràfiques són diferents perquè les dones treuen més bones notes que no pas els homes. De totes maneres es manté el mateix interval per tal de que la variabilitat sigui comparable.

⁷ Explicació de la construcció de la variable a l'annex.

Taula 3. Anàlisi de la varianza (ANOVA) per la inserció laboral

Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	347336,327	29	11977,115	29,259	,000
Intercept	21746038,493	1	21746038,493	53123,654	,000
NFF	10806,554	2	5403,277	13,200	,000
Compaginació	166896,469	4	41724,117	101,928	,000
Sexe	20640,970	1	20640,970	50,424	,000
NFF * Compaginació	5329,159	8	666,145	1,627	,111
NFF * Sexe	514,740	2	257,370	,629	,533
Compaginació * Sexe	2893,702	4	723,426	1,767	,132
NFF * compaginació * Sexe	2671,106	8	333,888	,816	,589
Error	4944918,600	12080	409,348		
Total	47956179,698	12110			
Corrected Total	5292254,927	12109			

Cal dir que en el cas dels centres privat s'ha detectat com les relacions entre aquestes variables són menys intenses que en el cas dels centres públics, i fins i tot el nivell formatiu familiar deixa d'afectar a l'IQO de manera significativa. Per tant, als centres públics l'IQO té més variabilitat que entre els graduats dels centres privats. Tal i com s'ha fet en el cas de l'expedient acadèmic, s'analitzen les interaccions entre les variables per veure si hi ha relacions significatives entre les categories d'algunes d'elles.

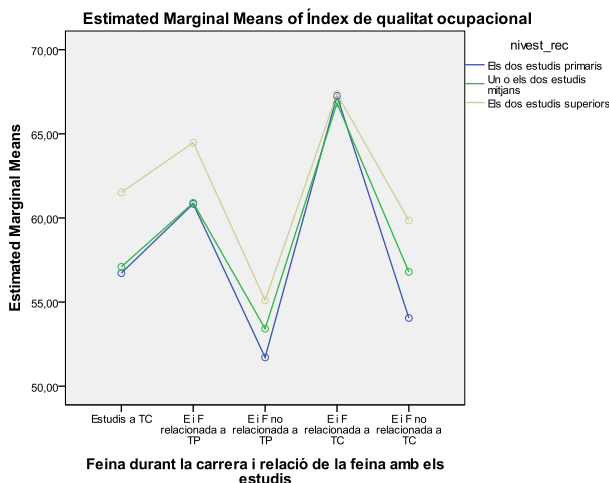
NIVELL FORMATIU FAMILIAR I COMPAGINACIÓ

Pel que fa al nivell formatiu familiar, els que obtenen un IQO significativament major són els fills amb ambdós pares amb estudis superiors (mitjana 61,66), després els que tenen pares amb estudis secundaris (mitjana 59) i finalment els que tenen els pares amb estudis primaris tot i que no a gaire distància (mitjana 58,11). D'aquesta manera, tal i com passava en el cas de les notes, es constata que tornen a ser els fills amb ambdós pares amb nivell d'estudis superiors els que es separen de la resta d'estudiants en les puntuacions en l'IQO.

Pel que fa al règim de dedicació a la feina són els graduats que tingueren una feina relacionada a temps complet els que obtenen millors puntuacions en l'IQO (mitjana 67,1) i en segon lloc els que tingueren una feina relacionada a temps parcial (mitjana 61,24) i els que n'obtenen pitjors els que tingueren una feina no relacionada a temps parcial (mitjana 52,58). Per tant tenir una feina relacionada aporta una millor inserció laboral un cop acabats els estudis. En aquest cas una possible explicació pot ser l'adquisició de competències que adquireixen els treballadors implicats en una feina relacionada amb els estudis que a més queda palès en el currículum o també pel fet de ja tenir contactes en el mercat laboral que poden ajudar a trobar feina en un futur (Sala & Planas, 2009). És interessant veure com ser estudiant a temps complet ajuda a una millor inserció laboral que no pas els que tenen feines no relacionades, sobretot les que són a temps complet. Aquests resultats van en la línia dels de Masjuan, Troiano Gomà, Vivas, & Zaldivar (1996) que afirmen que treballar mentre s'estudia no és una estratègia pitjor que dedicar-se només a estudiar, sobretot quan la feina és relacionada. I també en la mateixa línia dels trobats

en anàlisis anteriors realitzats amb la mateixa enquesta de l'onada del 2005 (Corominas et al, 2012).

Figura 8. Efecte del nivell formatiu familiar i la compaginació d'estudis i treball sobre la inserció laboral.

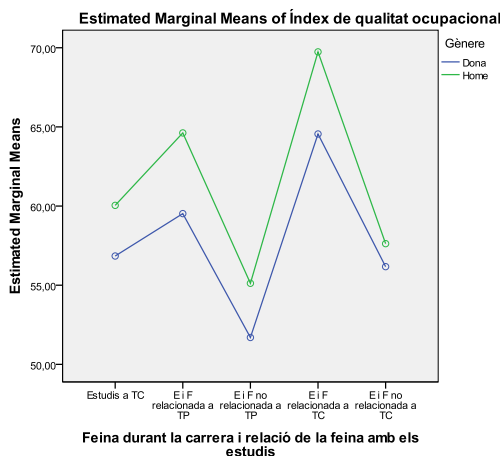
Si s'analitza la interacció entre ambdues variables, el nivell formatiu familiar i la compaginació entre estudis i feina es poden veure tendències semblants en tots els casos, on tot i el tipus de situació laboral durant els estudis l'IQU millora significativament pels fills de pares amb nivell d'estudis superior. Tampoc es veuen diferències significatives entres pares amb estudis primaris i mitjans. Cal destacar que entre els que realitzen feines relacionades a temps complet no es detecten diferències per nivell de formació dels pares. Així, en aquest cas sembla diluir-se al paper de l'origen social en els resultats laborals.

Destaquen els millors resultats dels fills amb pares amb estudis superiors siguin estudiants a temps complet o estudiants amb feina relacionada a temps parcial, aquesta millor puntuació pot venir explicada pel capital social de les famílies amb millor nivell d'instrucció que ajuden a la millor inserció laboral dels seus fills.

SEXE I COMPAGINACIÓ ESTUDIS I TREBALL

En la figura 9 es constata que en el cas de l'IQU sempre són els homes que obtenen millor puntuació (mitjana 62,6) que no les dones (mitjana 57,1), a més les diferències per gènere segons compaginació estudis i treball són semblants, el patró entre les dues línies és pràcticament idèntic. Aquests resultats estarien en la línia de les demandes històriques que s'han realitzat on es denuncien les desigualtats de gènere al mercat de treball, ja que com s'ha vist anteriorment són les dones les que treuen un millor expedient acadèmic.

Figura 9. Efecte del sexe i la compaginació d'estudis i treball sobre l'expedient acadèmic obtingut.

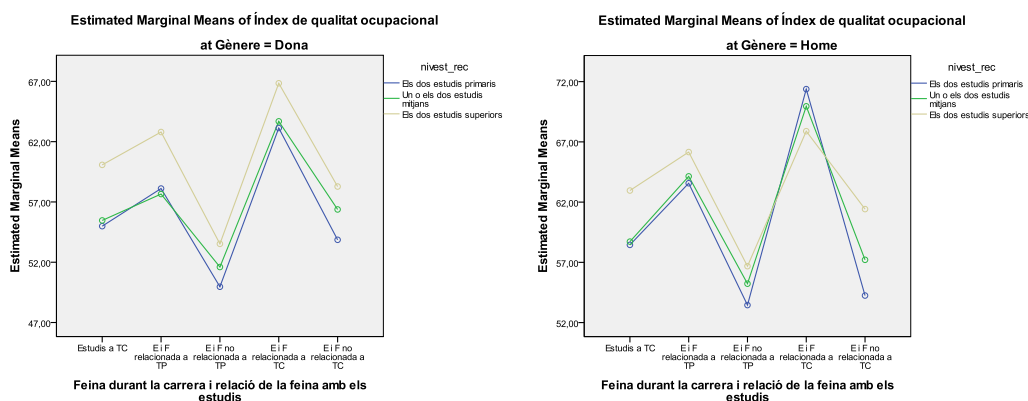

SEXE, NIVELL FORMATIU FAMILIAR I COMPAGINACIÓ ESTUDIS I TREBALL

Tal i com s'ha realitzat en el cas de les notes, en la figura 10 se separen els resultats per home i dona per tal de veure els efectes interactius de les tres variables independents analitzades i el seu efecte en l'IQO. Es detecten també patrons força semblants entre homes i dones, la diferència entre ambdós col·lectius és que la combinació entre gènere i classe afecta en positiu en el cas de les dones amb pares amb nivell d'estudis superiors, patró que no es veu tan clar en el cas dels homes.

Finalment destacar també la tendència diferenciada en el cas dels homes pels qui van tenir una feina relacionada a temps complet, per aquest no hi ha efecte de classe i fins i tot obtenen millor IQO els que tenen pares amb nivell d'estudis primaris que la resta.

Figura 10. Efecte de la compaginació d'estudis i treball sobre la inserció laboral, per homes i dones.

4. CONCLUSIONS

La institució universitària ha patit en les darreres dècades una sèrie de canvis que han configurat un nou model universitari i han suposat un increment en el nombre i diversificació dels estudiants i les seves experiències. Mentre que aquests canvis comencen a cristal·litzar, la recerca que s'ha fet per tal de conèixer els canvis esdevinguts, les noves configuracions dels estudiants i les repercussions d'aquests canvis comencen a ser cada cop més freqüents. En aquest sentit, aquest capítol vol contribuir a la recerca sobre la participació dels universitaris analitzant l'evolució de la compaginació d'estudis i treball i el seu impacte en els resultats acadèmics i laborals.

Concretament, s'ha pogut veure com en els darrers 10 anys s'ha dibuixat un nou panorama dels estudiants universitaris: hi ha una disminució del perfil tradicional d'estudiant –dedicació exclusiva- i en menor mesura dels que treballen a temps complet, augmentant així aquells que compaginen estudis i feina, sobretot a temps parcial, sigui en feines relacionades o no relacionades.

Com a resum, comparant els resultats de l'impacte en l'expedient acadèmic i la inserció laboral cal remarcar que, en general, les dones obtenen millors notes; tot i així, els resultats laborals mostren una millor inserció laboral en els cas dels homes. Aquesta diferència clara i significativa mostra que tot i tenir un millor rendiment, les dones tenen una pitjor inserció laboral. Aquest fet posa de manifest la persistència de les desigualtats de gènere en el sistema mercat de treball. Pel què fa al nivell formatiu dels pares, tant pel què fa a l'expedient acadèmic com en la inserció laboral, els que tenen un nivell formatiu superior obtenen millors resultats que difereixen significativament de la resta dels seus companys.

Finalment, en relació a l'impacte del règim de dedicació als estudis i a la inserció laboral, els resultats mostren interessants troballes. De cara a l'expedient acadèmic, ser estudiant a temps complet aporta millors beneficis que compaginar els estudis amb una feina, tot i que hi ha situacions, com per exemple tenir una feina no relacionada a temps complet, que no impliquen notes molt més baixes que ser un estudiant a temps complet, i finalment pel què fa a la inserció laboral tenir una feina relacionada és la situació que contribueix de manera més positiva a l'IQO. En aquest sentit, es detecten patrons interessants segons si la feina és relacionada o no, sobretot pels estudiants que ho compaginen amb una feina a temps complet.

Així de cara a les notes, tenir una feina relacionada a temps complet comporta els pitjors resultats en l'expedient acadèmic de tot el col·lectiu, però en canvi, si aquesta no és relacionada l'expedient acadèmic se'n veu beneficiat. Pel què fa a la inserció laboral el patró és a la inversa: l'IQO es veu clarament beneficiat pels que tenen feines relacionades a temps complet i perjudicat quan la feina és no relacionada. Les interpretacions d'aquests resultats s'han plantejant durant l'informe, sembla que la més plausible per explicar la diferència en els resultats acadèmics podria

venir donada per la centralitat dels estudis dels estudiants que tenen una feina no relacionada i la centralitat de la feina dels que tenen una feina relacionada. Aquesta centralitat del treball afectaria en un increment de la dedicació a la feina i això tindria, consegüentment, un impacte en la vinculació en els estudis i en els resultats acadèmics obtinguts.

Tot i que, aquest procés inicial de socialització professional té un impacte negatiu en les notes quan és de dedicació completa, repercuteix positivament en la qualitat ocupacional futura. Tal i com posàvem de manifest, l'IQO presenta una millor puntuació dels qui van tenir una feina relacionada durant els estudis. Això resulta més evident ja que la feina exercida durant els estudis permet desenvolupar i adquirir competències específiques al mateix temps que permet tenir contactes amb l'àmbit laboral que contribueixen a la millor inserció laboral.

També s'ha pogut detectar la importància del paper de la institució, tant pel què fa a la titularitat dels centres com per les àrees de coneixement. Aquest seria un aspecte a analitzar de manera més aprofundida ja que les dinàmiques institucionals impliquen conseqüències tant pel què fa al perfil d'estudiants que capten com pels impactes en les condicions de vida i els resultats dels estudiants.

D'altra banda, s'ha esmentat també que no s'ha trobat -de manera general- cap correlació entre l'expedient acadèmic i la inserció laboral. És a dir, que segons els resultats, no existiria una relació directa general segons la qual els estudiants que tinguessin un millor expedient acadèmic, tindrien una millor qualitat ocupacional. La segmentació tant del mercat laboral com de les titulacions universitàries és una de les possibles explicacions de perquè no existeix aquesta correlació. En aquest sentit, cal esmentar que anàlisis amb més profunditat d'aquest aspecte incorporant la titularitat de les universitats i les àrees de coneixement, permeten entreveure com sí que existeixen dinàmiques pròpies a nivell inferior que poden aportar matisos rellevants sobre la relació notes i inserció laboral. El fet que la compaginació d'estudis i feina tingui impactes clars en l'expedient acadèmic invita a la institució i a les facultats a pensar com ha de respondre a aquest nou panorama canviant i a les demandes creixents dels estudiants. I si és necessari la introducció de mecanismes i/o dispositius de suport específics per a aquest perfil d'estudiant. Seria necessari doncs, ampliar l'oferta de manera efectiva d'estudis semi presencials o incorporar serveis d'ajuda en plataformes virtuals i també facilitar una major accessibilitat del personal acadèmic (Applegate & Daly, 2006).

Al mateix temps, diverses estudis proposen dispositius que podrien minimitzar la penalització acadèmica que suposa la compaginació d'estudis i feina. Per exemple, una major oferta dels horaris de classe, d'assessorament i de tutories i més suport al col·lectiu d'estudiants-treballadors o la una flexibilització de les experiències educatives (disseny curricular, avaluació, flexibilitat) (Barron & Anastasiadou, 2009).

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Applegate, C., & Daly, A. (2006). The impact of paid work on the academic performance of students: A case study from the University of Canberra. *Australian Journal of Education*, 50(2), 155–166. Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/205858633?accountid=15292>
- Barron, P., & Anastasiadou, C. (2009). Student part-time employment. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 21(2), 140–153. <http://doi.org/10.1108/09596110910935642>
- Bean, J. P., & Metzner, B. S. (1985). A Conceptual Model of Nontraditional Undergraduate Student Attrition. *Review of Educational Research*, 55(4), 485–540. <http://doi.org/10.3102/00346543055004485>
- Béduwé, C., & Giret, J.-F. (2004). Le travail en cours d'études a-t-il une valeur professionnelle ? *Economie et Statistique*, 378(1), 55–83. <http://doi.org/10.3406/estat.2004.7225>
- Bozick, R. (2007). Making It Through the First Year of College: The Role of Students' Economic Resources, Employment, and Living Arrangements. *Sociology of Education*, 80(3), 261–285. <http://doi.org/10.1177/003804070708000304>
- Bretz, R. D. (1989). College Grade Point Average as a Predictor of Adult Success: A Meta-Analytic Review and Some Additional Evidence. *Public Personnel Management*, 18(1), 11–22. <http://doi.org/10.1177/009102608901800102>
- Cahuzac, É., & Giret, J.-F. (2001). Quand la vie professionnelle commence avant la fin des études : l'insertion des étudiants français. *Reflets et Perspectives de La Vie économique*, XL, 37. <http://doi.org/10.3917/rpve.401.0037>
- Carney, C., McNeish, S., & McColl, J. (2005). The impact of part-time employment on students' health and academic performance: a Scottish perspective. *Journal of Further and Higher Education*, 29(4), 3007–319. Retrieved from <http://meant4teachers.com/wp-content/uploads/2013/09/Part-time-employment-scottish-perspective.pdf>
- Corominas Rovira, E., Villar Hoz, E., Saurina Canals, C., & Fàbregas Alcaire, M. (2012). Construcción de un Índice de Calidad Ocupacional (ICO) para el análisis de la inserción profesional de los graduados. *Revista de educación*, (357), 193–194.
- Curtis, S., & Williams, J. (2002). The reluctant workforce: undergraduates' part-time employment. *Education and Training*, 44, 5–10. <http://doi.org/10.1108/00400910210416192>
- Darmody, M., & Smyth, E. (2008). Full-time students? Term-time employment among higher education students in Ireland. *Journal of Education and Work*, 21(4), 349–362. <http://doi.org/10.1080/13639080802361091>
- Elias, M., Masjuan, J. M., & Sanchez-Gelabert, A. (2012). Signs of Reengagement? In M. Vukasović, P. Maassen, M. Nerland, B. Stensaker, R. Pinheiro, & A. Vabø (Eds.), *Effects of Higher Education Reforms* (pp. 21–42). Rotterdam: SensePublishers. <http://doi.org/10.1007/978-94-6209-016-3>
- Elias, M., Masjuan, J. M., & Sánchez-Gelabert, A. (2012). Signs of Reengagement ? In M. Vukasović, P. Maassen, M. Nerland, B. Stensaker, R. Pinheiro, & A. Vabø (Eds.), *Effects*

- of Higher Education Reforms* (pp. 21–42). Rotterdam: SensePublishers.
<http://doi.org/10.1007/978-94-6209-016-3>
- Finkel, L., & Barañano, M. (2014). La dedicación al estudio y al trabajo de los estudiantes universitarios en España. *Revista de La Asociación de Sociología de La Educación*, 7, 82–103.
- Gleason, P. M. (1993). College student employment, academic progress, and postcollege labor market success. *Journal of Student Financial Aid*, 23(2), 5–14.
- Graham, B. (2006). Work participation and academic performance: a test of alternative propositions. *Journal of Education and Work*, 19(5), 481–501.
<http://doi.org/10.1080/13639080600988756>
- Häkkinen, I. (2006). Working while enrolled in a university: does it pay? *Labour Economics*, 13(2), 167–189. <http://doi.org/10.1016/j.labeco.2004.10.003>
- Hovdhaugen, E. (2013). Working while studying: the impact of term-time employment on dropout rates. *Journal of Education and Work*, (March 2014), 1–21.
<http://doi.org/10.1080/13639080.2013.869311>
- Humphrey, R. (2006). Pulling Structured Inequality into Higher Education: the Impact of Part-Time Working on English University Students. *Higher Education Quarterly*, 60(3), 270–286. <http://doi.org/10.1111/j.1468-2273.2006.00317.x>
- Masjuan, J. M., Troiano Gomà, H., Vivas, J., & Zaldivar, M. (1996). *La inserció professional dels nous titulats universitaris* (Institut d). Barcelona.
- O'Toole, D. M., Stratton, L. S., & Wetzel, J. N. (2003). A Longitudinal Analysis of the Frequency of Part-Time Enrollment and the Persistence of Students Who Enroll Part Time. *Research in Higher Education*, 44(5), 519–537. <http://doi.org/10.1023/A:1025491208661>
- Ozga, J., & Sukhnandan, L. (1998). Undergraduate Non-Completion: Developing an Explanatory Model. *Higher Education Quarterly*, 52(3), 316–333.
<http://doi.org/10.1111/1468-2273.00100>
- Planas, J., & Figueroa, M. (2015). Le travail en cours d'études, une forme spontanée d'alternance? In *XXième Journée du Longitudinal*. Lille, France.
- Planas, J., Giret, J.-F., Sala, G., & Vincens, J. (2001). The skills market : dynamics and regulation. In D. Pascaline & M. Tessaring (Eds.), *Training in Europe: second report on vocational training research in Europe 2000: background report: volume 2* (pp. 313–381). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2001.
- Sala, G., & Planas, J. (2009). Retos teóricos e implicaciones metodológicas del enfoque de competencia laboral. *Sociología del trabajo*. Siglo XXI de España Editores. Retrieved from <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3010186>
- Sanchez-Gelabert, A., & Elias Andreu, M. (2012). Como ser un estudiante no tradicional y no morir en el intento. El impacto del nuevo perfil de universitarios en el abandono de los estudios. In *Congreso Español de Sociología*. Madrid.
- Soler Julve, I. (2013). *Los estudiantes universitarios. Perfiles y modalidades de vinculación con el estudio en la universidad española*. Universitat de València.

- Staff, J., & Mortimer, J. T. (2007). Education and work strategies from adolescence to early adulthood: Consequences for educational attainment. *Social Forces*, *85*, 1169–1194.
- Sullivan, A. (2006, November 1). Students as Rational Decision-Makers: The Question of Beliefs and Attitudes. *London Review of Education*.
- Triventi, M. (2014). Does working during higher education affect students' academic progression? *Economics of Education Review*, *41*, 1–13.
<http://doi.org/10.1016/j.econedurev.2014.03.006>

ANNEX 1: PRODUCCIONS DERIVADES.

- Figuroa-González, M., Sánchez-Gelabert, A., Elias, M. & Daza, L. (2015). L'impacte de la combinació d'estudis i treball en el rendiment dels titulats universitaris. Una anàlisi de l'evolució en els darrers 6 anys a les universitats catalanes. Comunicació presentada en el Vè Congrés Internacional UNIVEST, Juliol 2015, Girona.

- Planas, J., & Figuroa, M. (2015). Le travail en cours d'études, une forme spontanée d'alternance? Comunicació presentada a les XXIème Journées du Longitudinal, celebrades el 10 i 11 de Desembre a Lille, França.

ANNEX 2: APUNTS METODOLÒGICS.

Mostra

N total AQU: 17000 però com que la mateixa AQU treu la UOC perquè té un perfil diferent queden una N de 16103 graduats.

Mesures

VARIABLES DEPENDENTS

IQO: L'índex de qualitat ocupacional es construeix amb indicadors tant objectius (tipus i duració de contracte, salari i adequació de la feina amb els estudis) i subjectius (satisfacció general amb la feina); indicadors que son utilitzats recurrentment en la investigació sobre inserció laboral, i que permeten la comparació amb altres contextos (Corominas Rovira et al., 2012).

Notes: Variable quantitativa recollida del 0 al 10.

VARIABLES INDEPENDENTS

Combinació estudis i treball: Es pregunta per la feina els dos darrers cursos de la carrera. La variable presenta els valors següents: *estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent, estudis i feina relacionada a temps parcial, estudis i feina no relacionada a temps parcial, estudis i feina relacionada a temps complet i, finalment, estudis i feina no relacionat a temps complet.*

SEXE: HOME I DONA.

Nivell Formatiu Familiar: Es consideren tres categories: els dos pares sense estudis o estudis primaris, un dels dos amb estudis mitjans i, finalment, els dos pares amb estudis universitaris.

ANNEX 3: TAULES RESULTATS.

Taula 1. Comparacions per parelles segons sexe

Variable dependent	(I)Gènere	(J)Gènere	Diferència de medias (I-J)	Error típ.	Sig.a	Intervalo de confianza al 95 % para la diferenciaa	
						Límite inferior	Límite superior
Notes	Dona	Home	,164	,019	,000	,128	,201
	Home	Dona	-,164	,019	,000	-,201	-,128
IQO	Dona	Home	-3,672	,517	,000	-4,686	-2,658
	Home	Dona	3,672	,517	,000	2,658	4,686

Taula 2. Comparacions per parelles segons NFF

Variable dependent	(I)NFF	(J)NFF	Diferència de medias (I-J)	Error típ.	Sig.a	Intervalo de confianza al 95 % para la diferenciaa	
						Límite inferior	Límite superior
Notes	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	,000	,018	1,000	-,044	,043
		Els dos estudis superiors	-,076	,025	,007	-,136	-,017
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	,000	,018	1,000	-,043	,044
		Els dos estudis superiors	-,076	,025	,006	-,135	-,017
	Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	,076	,025	,007	,017	,136
		Un o els dos estudis mitjans	,076	,025	,006	,017	,135
IQO	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-,888	,504	,234	-2,095	,318
		Els dos estudis superiors	-3,547	,691	,000	-5,201	-1,893
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	,888	,504	,234	-,318	2,095
		Els dos estudis superiors	-2,659	,687	,000	-4,305	-1,013
	Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	3,547	,691	,000	1,893	5,201
		Un o els dos estudis mitjans	2,659	,687	,000	1,013	4,305

Taula 3. Comparacions per parelles segons tipus de compaginació

Variable dependent	(I) Compaginació	(J) Compaginació	Diferència de medians (I-J)	Error tip.	Sig.a	Intervalo de confianza al 95% para la diferenciaa		
						Limite inferior	Limite superior	
Notes	Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	Estudis i feina relacionada a temps parcial	,040	,018	,250	-,010	,090	
		Estudis i feina no relacionada a temps parcial	,083	,022	,002	,020	,145	
		Estudis i feina relacionada a temps complet	,171	,023	,000	,106	,235	
		Estudis i feina no relacionat a temps complet	,012	,036	1,000	-,089	,112	
	Estudis i feina relacionada a temps parcial	Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	-,040	,018	,250	-,090	,010	
		Estudis i feina no relacionada a temps parcial	,043	,023	,573	-,020	,106	
		Estudis i feina relacionada a temps complet	,131	,023	,000	,065	,196	
		Estudis i feina no relacionat a temps complet	-,028	,036	1,000	-,129	,073	
	Estudis i feina no relacionada a temps parcial	Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	-,083	,022	,002	-,145	-,020	
		Estudis i feina relacionada a temps parcial	-,043	,023	,573	-,106	,020	
		Estudis i feina relacionada a temps complet	,088	,027	,011	,012	,163	
		Estudis i feina no relacionat a temps complet	-,071	,038	,644	-,179	,037	
	Estudis i feina relacionada a temps complet	Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	-,171	,023	,000	-,235	-,106	
		Estudis i feina relacionada a temps parcial	-,131	,023	,000	-,196	-,065	
		Estudis i feina no relacionada a temps parcial	-,088	,027	,011	-,163	-,012	
		Estudis i feina no relacionat a temps complet	-,159	,039	,000	-,268	-,050	
	Estudis i feina no relacionat a temps complet	Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	-,012	,036	1,000	-,112	,089	
		Estudis i feina relacionada a temps parcial	,028	,036	1,000	-,073	,129	
		Estudis i feina no relacionada a temps parcial	,071	,038	,644	-,037	,179	
		Estudis i feina relacionada a temps complet	,159	,039	,000	,050	,268	
	IQO	Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	Estudis i feina relacionada a temps parcial	-3,628	,503	,000	-5,040	-2,216
			Estudis i feina no relacionada a temps parcial	5,034	,634	,000	3,254	6,814
			Estudis i feina relacionada a temps complet	-8,703	,632	,000	-10,477	-6,929
			Estudis i feina no relacionat a temps complet	1,545	,997	1,000	-1,254	4,345
Estudis i feina relacionada a temps parcial		Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	3,628	,503	,000	2,216	5,040	
		Estudis i feina no relacionada a temps parcial	8,662	,635	,000	6,879	10,445	
		Estudis i feina relacionada a temps complet	-5,075	,633	,000	-6,852	-3,298	
		Estudis i feina no relacionat a temps complet	5,173	,998	,000	2,371	7,975	
Estudis i feina no relacionada a temps parcial		Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	-5,034	,634	,000	-6,814	-3,254	
		Estudis i feina relacionada a temps parcial	-8,662	,635	,000	-10,445	-6,879	
		Estudis i feina relacionada a temps complet	-13,737	,741	,000	-15,819	-11,655	
		Estudis i feina no relacionat a temps complet	-3,489	1,070	,011	-6,493	-,485	
Estudis i feina relacionada a temps complet		Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	8,703	,632	,000	6,929	10,477	
		Estudis i feina relacionada a temps parcial	5,075	,633	,000	3,298	6,852	
		Estudis i feina no relacionada a temps parcial	13,737	,741	,000	11,655	15,819	
		Estudis i feina no relacionat a temps complet	10,248	1,069	,000	7,247	13,248	
Estudis i feina no relacionat a temps complet		Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	-1,545	,997	1,000	-4,345	1,254	
		Estudis i feina relacionada a temps parcial	-5,173	,998	,000	-7,975	-2,371	
		Estudis i feina no relacionada a temps parcial	3,489	1,070	,011	,485	6,493	
		Estudis i feina relacionada a temps complet	-10,248	1,069	,000	-13,248	-7,247	

Taula 4. Comparacions per parelles segons NFF dins tipus de compaginació

Variable dependent: Notes

Compaginació	(I) NFF	(J) NFF	Diferència de medias (I-J)	Error típ.	Sig.a	Intervalo de confianza al 95 % para la diferenciaa	
						Límite inferior	Límite superior
Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-,033	,029	,729	-,102	,035
		Els dos estudis superiors	-,151	,033	,000	-,229	-,072
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	,033	,029	,729	-,035	,102
		Els dos estudis superiors	-,117	,029	,000	-,186	-,048
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	,151	,033	,000	,072	,229	
	Un o els dos estudis mitjans	,117	,029	,000	,048	,186	
Estudis i feina relacionada a temps parcial	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-,014	,029	1,000	-,083	,054
		Els dos estudis superiors	-,115	,034	,003	-,197	-,032
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	,014	,029	1,000	-,054	,083
		Els dos estudis superiors	-,100	,031	,004	-,175	-,026
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	,115	,034	,003	,032	,197	
	Un o els dos estudis mitjans	,100	,031	,004	,026	,175	
Estudis i feina no relacionada a temps parcial	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-,071	,038	,192	-,162	,021
		Els dos estudis superiors	-,102	,050	,126	-,221	,018
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	,071	,038	,192	-,021	,162
		Els dos estudis superiors	-,031	,047	1,000	-,144	,083
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	,102	,050	,126	-,018	,221	
	Un o els dos estudis mitjans	,031	,047	1,000	-,083	,144	
Estudis i feina relacionada a temps complet	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	,080	,036	,080	-,006	,167
		Els dos estudis superiors	-,036	,052	1,000	-,161	,090
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	-,080	,036	,080	-,167	,006
		Els dos estudis superiors	-,116	,052	,082	-,241	,010
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	,036	,052	1,000	-,090	,161	
	Un o els dos estudis mitjans	,116	,052	,082	-,010	,241	
Estudis i feina no relacionat a temps complet	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	,038	,062	1,000	-,110	,187
		Els dos estudis superiors	,022	,090	1,000	-,193	,236
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	-,038	,062	1,000	-,187	,110
		Els dos estudis superiors	-,017	,092	1,000	-,237	,204
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	-,022	,090	1,000	-,236	,193	
	Un o els dos estudis mitjans	,017	,092	1,000	-,204	,237	

Taula 5. Comparacions per parelles segons sexe dins tipus de compaginació

Variable dependent: Notes

Compaginació	(I) Gènere	(J) Gènere	Diferència de medias (I-J)	Error típ.	Sig.a	Intervalo de confianza al 95 % para la diferenciaa	
						Límite inferior	Límite superior
Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	Dona	Home	,214	,025	,000	,166	,263
	Home	Dona	-,214	,025	,000	-,263	-,166
Estudis i feina relacionada a temps parcial	Dona	Home	,212	,026	,000	,161	,262
	Home	Dona	-,212	,026	,000	-,262	-,161
Estudis i feina no relacionada a temps parcial	Dona	Home	,187	,037	,000	,115	,260
	Home	Dona	-,187	,037	,000	-,260	-,115
Estudis i feina relacionada a temps complet	Dona	Home	,146	,039	,000	,070	,222
	Home	Dona	-,146	,039	,000	-,222	-,070
Estudis i feina no relacionat a temps complet	Dona	Home	,061	,067	,367	-,071	,193
	Home	Dona	-,061	,067	,367	-,193	,071

Taula 6. Comparacions per parelles segons NFF dins Tipus de compaginació

Variable dependiente: Índex de Qualitat Ocupacional

Compaginació	(I) NFF	(J) NFF	Diferencia de medias (I-J)	Error típ.	Sig.a	Intervalo de confianza al 95 % para la diferenciaa	
						Límite inferior	Límite superior
Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-,373	,825	1,000	-2,348	1,601
		Els dos estudis superiors	-4,797	,944	,000	-7,058	-2,537
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	,373	,825	1,000	-1,601	2,348
		Els dos estudis superiors	-4,424	,831	,000	-6,414	-2,434
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	4,797	,944	,000	2,537	7,058	
	Un o els dos estudis mitjans	4,424	,831	,000	2,434	6,414	
Estudis i feina relacionada a temps parcial	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-,057	,792	1,000	-1,954	1,840
		Els dos estudis superiors	-3,638	,956	,000	-5,926	-1,350
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	,057	,792	1,000	-1,840	1,954
		Els dos estudis superiors	-3,581	,865	,000	-5,653	-1,509
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	3,638	,956	,000	1,350	5,926	
	Un o els dos estudis mitjans	3,581	,865	,000	1,509	5,653	
Estudis i feina no relacionada a temps parcial	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-1,707	1,079	,341	-4,292	,877
		Els dos estudis superiors	-3,394	1,412	,049	-6,775	-,014
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	1,707	1,079	,341	-,877	4,292
		Els dos estudis superiors	-1,687	1,347	,631	-4,912	1,538
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	3,394	1,412	,049	,014	6,775	
	Un o els dos estudis mitjans	1,687	1,347	,631	-1,538	4,912	
Estudis i feina relacionada a temps complet	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	,437	,972	1,000	-1,891	2,764
		Els dos estudis superiors	-,110	1,407	1,000	-3,479	3,259
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	-,437	,972	1,000	-2,764	1,891
		Els dos estudis superiors	-,547	1,414	1,000	-3,932	2,839
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	,110	1,407	1,000	-3,259	3,479	
	Un o els dos estudis mitjans	,547	1,414	1,000	-2,839	3,932	
Estudis i feina no relacionat a temps complet	Els dos estudis primaris	Un o els dos estudis mitjans	-2,741	1,711	,327	-6,838	1,355
		Els dos estudis superiors	-5,796	2,480	,058	-11,734	,141
	Un o els dos estudis mitjans	Els dos estudis primaris	2,741	1,711	,327	-1,355	6,838
		Els dos estudis superiors	-3,055	2,561	,699	-9,186	3,076
Els dos estudis superiors	Els dos estudis primaris	5,796	2,480	,058	-,141	11,734	
	Un o els dos estudis mitjans	3,055	2,561	,699	-3,076	9,186	

Taula 7. Comparacions per parelles segons sexe dins compaginació

Variable dependiente: Índex de Qualitat Ocupacional

Compaginació	(I) Gènere	(J) Gènere	Diferencia de medias (I-J)	Error típ.	Sig.a	Intervalo de confianza al 95 % para la	
						Límite inferior	Límite superior
Estudis a temps complet o amb alguna feina intermitent	Dona	Home	-3,200	,709	,000	-4,590	-1,810
	Home	Dona	3,200	,709	,000	1,810	4,590
Estudis i feina relacionada a temps parcial	Dona	Home	-5,097	,713	,000	-6,496	-3,699
	Home	Dona	5,097	,713	,000	3,699	6,496
Estudis i feina no relacionada a temps parcial	Dona	Home	-3,423	1,051	,001	-5,483	-1,362
	Home	Dona	3,423	1,051	,001	1,362	5,483
Estudis i feina relacionada a temps complet	Dona	Home	-5,187	1,046	,000	-7,237	-3,136
	Home	Dona	5,187	1,046	,000	3,136	7,237
Estudis i feina no relacionat a temps complet	Dona	Home	-1,453	1,864	,436	-5,107	2,200
	Home	Dona	1,453	1,864	,436	-2,200	5,107